

การพัฒนา รูปแบบการสร้างแรงจูงใจในผู้ป่วยยาเสพติดก่อนเข้าสู่กระบวนการ บำบัดรักษา ยาเสพติด

“Development of a Motivational Enhancement Model for Drug-Dependent Patients Prior to Entering the Drug Rehabilitation Process”

นางสาวชุตินา สมยง ,นางวิมลฤดี ไชคำ, นางสาวระบัวลัย หนองกก
กลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด โรงพยาบาลราชสีสอย

การบำบัดผู้ป่วยที่มีปัญหาการใช้สารเสพติดที่ไม่มีอาการถอนพิษยาที่มีความพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการ
บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพตามโปรแกรมการบำบัดนั้นมักเผชิญกับอุปสรรคด้านแรงจูงใจและเป้าหมายใน
การเข้าสู่และยึดมั่นในโปรแกรมบำบัดรักษาส่งผลให้ผู้ป่วยไม่มีความพร้อมในการเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา
ฟื้นฟูสมรรถภาพ จากสถิติปี 2567 ผู้ป่วยสมัครใจที่เข้าสู่การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพแบบผู้ป่วยนอก
จำนวน 146 คน จะเห็นได้ผู้ป่วยที่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษามีจำนวนมากกว่าผู้ป่วยทั้งหมดแต่ยังมี
ผู้ป่วยจำนวนหนึ่งที่ยังขาดแรงจูงใจและเป้าหมายไม่พร้อมที่จะไม่เข้าโปรแกรมการบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพ ซึ่ง
การพัฒนากระบวนการสร้างแรงจูงใจก่อนการเข้ารับการบำบัดจึงมีความสำคัญต่อการเพิ่มอัตราการเข้าร่วม
และการฟื้นตัวอย่างยั่งยืน โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยยาเสพติดสมัครใจเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู
สมรรถภาพแบบผู้ป่วยนอกมีแรงจูงใจในการบำบัดมากขึ้น ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย 1) การวางแผน
(Plan) 2) การปฏิบัติ (Do) 3) การศึกษาผลการดำเนินงาน (Study) 4) การพัฒนา (Act) ขอบเขตการ
ดำเนินงาน ผู้ป่วยสมัครใจที่เข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยในระยะบำบัดยา ระยะเวลาในการพัฒนา เดือน
ธันวาคม พ.ศ. 2567 – ธันวาคม พ.ศ. 2568 วิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพและปริมาณ
ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลงาน ประกอบด้วย 1)จำนวนผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ากระบวนการบำบัดฟื้นฟู
สมรรถภาพแบบผู้ป่วยนอก 2)ร้อยละผู้ป่วยยาเสพติดสมัครใจบำบัด 3)ร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าสู่
กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงการติดตาม (Retention Rate) การ
ดำเนินงาน รูปแบบการสร้างแรงจูงใจในผู้ป่วยยาเสพติดก่อนเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ
ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational Interviewing: MI) เป็นเทคนิคการพูดคุยที่
ช่วยลดแรงต้านและเพิ่มแรงจูงใจภายใน โดยมีหลักการสำคัญคือ OARS 2)การบำบัดเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ
(Motivational Enhancement Therapy: MET) เป็นแนวทางบำบัดระยะสั้นที่มุ่งเน้นการให้คำปรึกษาเพื่อ
แก้ปัญหาการเสพติด โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย (Decisional Balance) การตั้งเป้าหมาย และการ
วางแผนร่วมกัน 3)การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าบำบัด (Pre-treatment Preparation)เป็นขั้นตอนในการ
บำบัดรักษา เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อมของผู้ป่วย รวมถึงญาติ 4)การ
ประเมินและปรับตามระยะการเปลี่ยนแปลง (Stages of Change) ผลการใช้รูปแบบพบว่า 1)จำนวนผู้ป่วยยา
เสพติดที่เข้ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบผู้ป่วยนอก ปี 2567-2568 จำนวน 146 คน และ 210
คน ตามลำดับ 2) ร้อยละผู้ป่วยยาเสพติดสมัครใจบำบัด ปี 2567 -2568 ร้อยละ 99.40 ,100 ตามลำดับ 3)
ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงการติดตาม
(Retention Rate) ปี 2567-2568 ร้อยละ 87.76 ,99.37 ตามลำดับ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจสามารถเพิ่ม
จำนวนผู้ป่วยยาเสพติดที่สมัครใจบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพแบบผู้ป่วยนอกและยังเพิ่มร้อยละผู้ป่วยที่ได้รับ
การดูแลอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงการติดตาม ควรมีการนำรูปแบบไปใช้ในผู้ป่วยสารเสพติดอื่นๆ

คำสำคัญ : เสริมสร้างแรงจูงใจ, บำบัดยาเสพติด, ผู้ป่วยยาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- 1.กระทรวงสาธารณสุข. ระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ [อินเทอร์เน็ต] 2569. [เข้าถึงเมื่อ 24 เมษายน 2569]. เข้าถึงได้จาก <https://antidrug.moph.go.th/report>
- 2.กฤตยา แสวงทรัพย์, เพ็ญพัทธ์ อุทิศ และสุนิศา สุขตระกูล. ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจแบบกลุ่มต่อพฤติกรรมการติ่มสุราของผู้ป่วยจิตเภทที่มีปัญหาการติ่มสุรา. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต 2562; 33 (2): 122-137
- 3.นันทา ชัยพิชิตพันธ์. การบำบัดเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ: ทางเลือกเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยเสพติด. ธรรมศาสตร์ เวชสาร 2556;13(1): 98-108
- 4.ศุภชัย นवलสุทธิ, จุฬา ศรีรักษา และทัฬห สัมปทณรักษ์. ผลของโปรแกรมประยุกต์การบำบัดเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจต่อความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและความต้องการการรักษาของผู้ป่วยยาเสพติดที่ต้องเข้ารับการบำบัดรักษาเป็นครั้งแรก. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์ 2565; 42(2): 163-177
- 5.อมวาลี กลั่นสุวรรณ, นิตยา ตากวิริยะนันท์ และตะวันชัย จิระประมุขพิทักษ์. ผลของโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจร่วมกับการบำบัดความคิดและพฤติกรรมต่อพฤติกรรมร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงตนเองของผู้ป่วยเสพติดแอมเฟตามีนในสถานบำบัดรักษาแห่งหนึ่ง จังหวัดปทุมธานี. วารสารกรมการแพทย์ 2561; 43(1): 90-95